

starijih konkordata (S o r a n z o), Konkordat od 1516 između sv. Stolice i Francuske (B u s s i), Konkordati iz doba apsolutizma (B e t t a n i n i), Crkveno zakonodavstvo u Napoleonsko doba (R o b e r t i), Država i Crkva za vrijeme napuljske revolucije 1820/21 (M o n t i), Talijansko crkveno liberalno zakonodavstvo 1848—1914 (L e i c h t), Osnove za rješenje Rimskog pitanja (P i o l a), Rimsko pitanje i kard. Rampolla (L u z i o), Konkordat i historijska misao P. Tosti (R o t a), Predkonkordatsko fašističko crkveno zakonodavstvo (G i a n n i n i), Konkordati Pija XI prema kanonskom i građanskom pravu (B r i é r e), Američki ustav i Crkva (C o d e), Tumač za naziv romanitet (R e y n o l d).

U drugi svezak uvrštene su ove rasprave: Vremena suverenost Stolice i Lateranski sporazumi (P a l l i e r i), Suverenost sv. Stolice i savremeno javno pravo (L e F u r), Unutarnje uređenje države Città del Vaticano (R o v e l l i), Pravni odnos između države Città del Vaticano, Svete Stolice i katoličke Crkve (D' A v a c k), Pravni odnosi između države Città del Vaticano i talijanske države prema Lateranskom sporazumu (J a n n a c c o n e), Crkvena sudišta i državni sudovi (D' A m e l i o), Katolički kler u sadanjem talijanskom pravu (B e r t o l a), Upravljanje crkvenom imovinom prema sadanjem talijanskom pravu (F o r c h i e l l i), Kanonsko bračno pravo i konkordatsko zakonodavstvo (C a p p e l l o), Crkvena bračna jurisdikcija u talijanskom pravnom uređenju (C h e c c h i n i), Prelazne odredbe u zakonu o braku (R e b u t t a t i), Uređenje Crkve u sadanjem talijanskom pravu (G i a c c h i), Vrijednost konkordatskih odredaba prema kanonskom pravu (F e d e l e), Vjerska sloboda pod Ustavom Sjed. Država (W r i g h t), Trideset godina rastave (L e B r a s), Crkva i država u Švicarskoj (L a m p e r t), Crkvena juristička lica i prva knjiga novoga građanskog zakonika (D o s s e t t i).

Kako se vidi zastupani su osim talijanskih i neki stručnjaci drugih naroda (4 Francuza, 2 Amerikanca i 1 Švicar), koji su u svojim sastavcima naročito izložili ona tri sistema (tipa rastave Crkve od države: francuski, švicarski i američki, da tako novi talijanski konkordatski (koordinacijski) sistem bude i s te strane osvjetljen.

Ovom izvrstnom publikacijom, koju će morati konzultirati svatko tko se zanima pitanjem Crkve i države, opet su sebi milansko kat. sveučilište i njegov slavni rektor P. Gemelli osvjetlili lice i zaslužili svako priznanje.

Dr. Fr. Herman.

F. Zorell, Psalterium ex hebraeo latinum. Ed. altera revisa. Romae. sumptibus Pontificii Institutii Biblici 1939; XXXII+434, 17×11 cm, na tankom papiru, broš. Lit. 25.—; plat. vez Lit. 30.—.

Kakogod biblijska literatura gotovo najviše obiluje monografijama o psalmima, bilo izdavanjem njihovih prijevoda, bilo njihovim komentarima, bilo obradom njihove tekstualne kritike, bilo parafrazom njihova sadržaja, ili opet analizom njihove metrike i literarno-pjesničke njihove forme, ipak nijedno izdanje psalama ne obuhvata potpuno sve-

stranu njihovu obradbu, i to jednostrano s razloga, što je nemoguće da jedan čovjek savršeno obuhvati i pronikne sve probleme, koji prigodom obradbe dolaze na vidjelo.

Prevodilac je poznat kao jedan od najvažnijih stručnih poznavalaca Psalama ne samo s obzirom na sadržaj i egzegezu, nego naročito s obzirom na poznavanje sastava njihova literarnog oblika hebrejske metrike i poezije. Kao što u svom prvom izdanju (1928), tako je i ovdje prevodilac htio u prvom redu dati što jasniji i razumljiviji prijevod prema hebrejskom tekstu, i to onakvom, kakav je moguć na osnovu najsigurnijih tekstualno-kritičkih rezultata. Ovo se izdanje razlikuje od predašnjega pored vanjske forme, koja je sada znatno manja, t. j. mjesto 8° uzeta je 12° i na mnogo finijem papiru, još time, što su ovdje izostavljeni kod pojedinih stihova brojevi koji označuju, koliko je u kojem stihu stopa. Osim toga stavljen je na početku svakog psalma njegov kratki sadržaj i tematska podjela, što je u predašnjem izdanju bilo stavljeno poslije teksta svakog psalma na početku bilježaka u svrhu njegova tumačenja. Osobito je zgodan u sadašnjem izdanju na str. XXXII tabelarni pregled psalama s obzirom na njihove posebne karakteristike, a to su: 1) Mesijanski psalmi svagdje po hebr. redu brojenja: (2, 16, 22, 45, 72, 87, 109, 110); 2) Pokornički psalmi (6, 32, 38, 51, 102, 130, 143); 3) Psalmi s »Alleluia«, bilo na početku ili na svršetku (104, 105, 106, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 135, 146, 147, 148, 149, 150); 4) Asafovi psalmi (50, 73—83); 5) Davidovi (3—9, 11—32, 34—41, 51—65, 68—70, 101, 103, 108—110, 122, 124, 131, 133, 138—140, 141—145); 6) Psalam Etanov (89); 7) Psalam Hemanov (88); 8) Psalam Mojsijev (90); 9) Psalmi sinova Korinih (42—49; 84, 85, 87, 88 ujedno Hemanov); 11) Psalmi Salomonovi (72, 127); 11) Alfabetški psalmi (9—10, 25, 34, 37, 111, 112, 119, 145); 12) Gradualni psalmi (120—134); 13) Psalmi o kraljevstvu Božjem (92—100).

Iz ovoga možemo razabrati, da su neki psalmi obilježeni dvostrukom karakteristikom, a neki su uopće ostali izvan spomenutih kategorija, kao n. pr. Ps: 1, 33, 66, 67, 91, 114, 118, 136, 137. Prevodilac se dakle ne ravna prema razdiobi psalama, kako je obično slijede drugi egzegete: klanjalački, euharistički, didaktički, historički, proročko-mesijanski, deprekatorni, imprekatorni i pokornički psalmi, t. j. prema njihovom sadržaju (n. pr. Vander Heeren, Psalmi et cantica breviarii explicata, Ratisbonae 1913, str. XXX s). Razlog je prevodičeve klasifikacije naime sasvim drukčiji, negoli je kod egzegeta. Egzegete nastoje pretežno da što bolje objasne sadržaj, dok naš prevodilac hoće da dade što točniji i jasniji njihov prijevod s hebrejskoga i da upozori naročito na njihove literarne, pjesničke i metričke osobine, obazirući se ujedno na kritiku originalnog teksta. Ispravno je naime načelo, što ga naglašuje prevodilac u § 4. Prolegomena, alin. 2, da smatra najjednostavnijim, iako ne po sebi dovoljnim načinom objašnjavanja vjeran i jasan prijevod originalnog teksta. Tko hoće dakle da se približi što jasnijem shvaćanju teksta psalama, moći će se vrlo dobro poslužiti ovim izdanjem, pa ga zato najtoplije preporučujemo.

Dr. J. Oberški.

Uredio: Dr. Janko Oberški.